

Hoitopääsy erikoissairaanhoidossa 30.04.2024

Kiireettömään erikoissairaanhoidon odottaneiden määrä väheni kevään aikana

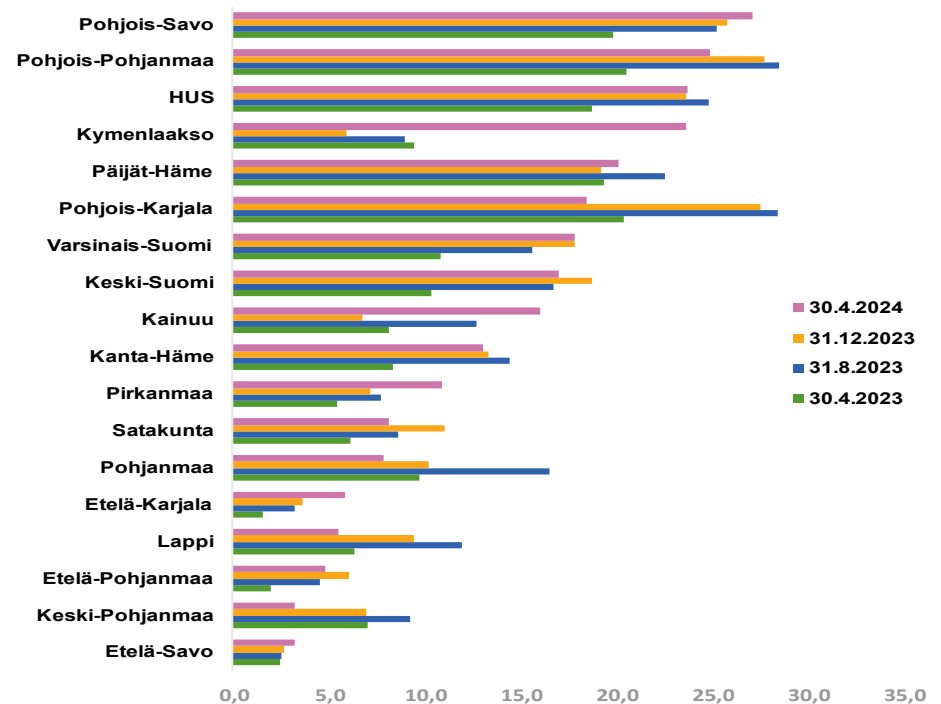
PÄÄLÖYDÖKSET

- Huhtikuun 2024 lopussa yli 162 000 potilasta odotti kiireettömään erikoissairaanhoidon, mikä on yli 10 000 potilasta vähemmän kuin joulukuussa 2023.
- Huhtikuussa 2024 yli puoli vuotta hoitoa odottaneita potilaita oli yli 27 000.
- Suhteellisesti eniten yli puoli vuotta odottaneita potilaita oli Pohjois-Savon sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla ja vähiten Etelä-Savon sekä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueilla.
- Huhtikuun lopussa 2024 polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottajien kokonaismäärä laski liki 2 000 odottajalla verrattuna joulukuuhun 2023. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä laski huhtikuussa liki 7 000 odottajalla verrattuna joulukuuhun 2023.
- Huhtikuun lopussa 2024 kaihi-leikkaukseen odottavien määrä hiukan kasvoi. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä oli kuitenkin laskenut liki 300 verrattuna joulukuuhun 2023.
- Yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneita lapsia ja nuoria oli huhtikuussa 2024 liki 200 vähemmän kuin joulukuussa 2023.

Huhtikuun 2024 lopussa yli 162 000 potilasta odotti pääsyä kiireettömään erikoissairaanhoidon hyvinvointialueiden sairaaloissa. Huhtikuun lopussa kiireettömään erikoissairaanhoidon odotti yli 10 000 potilasta vähemmän kuin joulukuun lopussa 2023. Huhtikuussa hoitoa odottaneista yli 27 000 (16,9 %) oli odottanut hoitopääsyä yli puoli vuotta. Huhtikuun lopussa 2024 yli puoli vuotta jonottaneita oli liki 2 000 potilasta vähemmän kuin vuoden 2023 joulukuussa. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä on kuitenkin noussut verrattuna huhtikuun 2023 lopun tilanteeseen, jolloin odottajia oli yli 21 000 (12,5 %) (Kuvio 1, Taulukko1, Taulukko 2.)

Yli puoli vuotta kiireetöntä erikoissairaanhoidon hoitoa huhtikuun 2024 lopussa odottaneiden osuus kaikista odottavista oli suurin Pohjois-Savon hyvinvointialueella (27,2 %) ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella (25,0 %) sekä pienin Etelä-Savon sekä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueilla (3,3 %). Yli puoli vuotta odottaneiden potilaiden määrän on hiukan laskenut verrattuna joulukuuhun 2023. Joulukuun lopussa 2023 yli puoli vuotta odottaneita oli 16,8 prosenttia kaikista odottajista ja elokuun lopussa 2023 heitä oli 17,2 % kaikista odottajista. Hyvinvointialueiden välillä on kuitenkin isojakin eroja yli puoli vuotta odottaneiden määrässä. (Kuvio 1, Taulukko 1.)

Kuvio 1. Yli puoli vuotta kiireetöntä hoitoa odottaneiden osuus kaikista hyvinvointialueiden sairaaloihin odottavista (%) 30.4.2023, 31.8.2023, 31.12.2023 ja 30.4.2024

Taulukko 1. Hoitoa odottaneiden lukumäärät 30.4.2024 sekä 31.12.2023 yli 180 vrk odottaneet hyvinvointialueittain

Hyvinvointialueet	Yhteensä	1–90 vrk odottaneet	91–180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet %	Yli 180 vrk odottaneet/ 10 000 as	Yli 180 vrk odottaneet 31.12.2023	Yli 180 vrk odottaneiden muutos 12/2023–04/2024
Etelä-Karjala	1 550	1 133	325	92	5,9	7,2	66	+26
Etelä-Pohjanmaa	6 145	4 487	1 358	300	4,9	14,6	368	-68
Etelä-Savo	5 287	4 241	870	176	3,3	12,9	147	+29
HUS	34 232	18 432	7 664	8 136	23,8	41,6	8 325	-189
Kainuu	2 386	1 699	303	384	16,1	54,0	177	+207
Kanta-Häme	9 193	6 507	1 483	1 203	13,1	69,7	1 205	-2
Keski-Pohjanmaa	4 462	3 452	861	149	3,3	18,6	315	-166
Keski-Suomi	10 666	6 440	2 404	1 822	17,1	65,5	2 164	-342
Kymenlaakso	3 912	1 862	1 123	927	23,7	55,0	225	+702
Lappi	3 971	2 867	880	224	5,6	12,8	405	-181
Pirkanmaa	16 485	11 162	3 512	1 811	11,0	27,9	1 476	+335
Pohjanmaa	3 244	2 344	643	257	7,9	14,2	371	-114
Pohjois-Karjala	4 826	2 461	1 472	893	18,5	54,3	1 467	-574
Pohjois-Pohjanmaa	14 479	7 546	3 310	3 623	25,0	58,0	4 247	-624
Pohjois-Savo	8 847	4 464	1 979	2 404	27,2	88,7	2 744	-340
Päijät-Häme	5 321	2 810	1 437	1 074	20,2	50,7	996	+78
Satakunta	9 661	6 759	2 106	796	8,2	36,5	1 133	-337
Varsinais-Suomi	17 980	11 728	3 039	3 213	17,9	64,0	3 430	-217
Yhteensä	162 650	100 390	34 769	27 484	16,9	44,2	29 261	-1 777

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Hoitoonpääsytiedot on siitä alkaen toimitettu hyvinvointialuejaon mukaisesti. Poikkeuksena on HUS, joka toimittaa koko Uudenmaan alueen hyvinvointialueiden tiedot lukuun ottamatta Helsingin tuottamaa erikoissairaanhoitoa. Helsingillä on ollut haasteita tuottaa tietoa potilasjärjestelmä vaihdoksen takia. Ennen tämän vaihdoksen tuottamien haasteita, Helsingin tuottaman erikoissairaanhoidon palvelun volyyymi odottajien tasolla oli 200–500 odottajaa. Hyvinvointialueiden ilmoittamat hoitoonpääsytiedot eivät ole suoraan verrannollisia sairaanhoitopiireittäin ilmoitettuihin hoitoonpääsytietoihin, koska aluejaot joillakin alueilla muuttuivat. Uudet aikasarjat tilastoista alkavat 1.1.2023. Terveystieteiden haasteet, kuten organisaatiouudistus ja henkilökuntapula, ovat yhteydessä kiireetöntä hoitoa odottavien potilaiden kokonaismäärään.

Alku vuonna 2023 yli puoli vuotta odottaneiden määrä kasvoi. Loppu vuonna 2023 yli puoli vuotta odottaneiden määrän kasvu tasaantui. Kevään 2024 aikana on yli puoli vuotta odottaneiden määrä hiljalleen laskenut. Huhtikuussa 2024 oli yli puoli vuotta odottaneita 27 484 potilasta, mikä oli liki 2 000 potilasta vähemmän kuin joulukuussa 2023. Touku-kuussa 2023 yli puoli vuotta odottaneita oli 21 572, tähän lukuun verrattuna huhtikuussa 2024 yli puoli vuotta odottaneita oli liki 6 000 enemmän. (Taulukko 1, Taulukko 2.)

Viimeisen 12 kuukauden aikajaksoa tarkastellessa kiireettömään erikoissairaanhoitoon odottajien määrä vaihtelee kuukausittain. Eniten odottajia on ollut tällä jaksolla heinäkuussa 2023 (yli 180 000 odottajaa). Heinäkuun 2023 jälkeen odottajien määrä on hiljalleen laskenut. Verrattuna joulukuuhun 2023 kiireetöntä erikoissairaanhoitoa odottaneiden kokonaismäärä laski huhtikuussa 2024 yli 11 000 potilaalla. (Taulukko 3.)

Taulukko 2. Yli puoli vuotta hoitoa odottaneiden määrä (lukumäärä) kuukausittainen kehitys viimeisen 12 kuukauden aikana hyvinvointialueittain*

Hyvinvointialue	2023-05	2023-06	2023-07	2023-08	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12	2024-01	2024-02	2024-03	2024-04
Etelä-Karjala	25	26	37	56	59	62	61	66	65	64	71	92
Etelä-Pohjanmaa	127	139	274	292	253	309	348	368	288	271	300	300
Etelä-Savo	158	195	217	144	147	118	41	147	136	127	161	176
HUS	7 608	7 111	8 284	9 245	8 869	8 709	8 377	8 325	7 374	7 394	7 339	8 136
Kainuu	265	237	313	468	362	278	374	177	278	187	368	384
Kanta-Häme	779	828	1 129	1 270	1 244	1 150	1 140	1 205	1 176	1 089	1 132	1 203
Keski-Pohjanmaa	322	277	430	452	445	402	305	315	219	194	216	149
Keski-Suomi	275	1 223	1 718	1 894	1 999	2 077	2 078	2 164	1 894	1 697	1 756	1 822
Kymenlaakso	329	304	360	356	375	276	251	225	983	1 000	687	927
Lappi	355	317	454	546	469	461	423	405	311	261	273	224
Pirkanmaa	1 120	1 226	1 440	1 648	1 525	1 509	1 451	1 476	1 252	1 239	-	1 811
Pohjanmaa	370	418	544	609	518	593	365	371	277	258	238	257
Pohjois-Karjala	959	986	1 275	1 403	1 365	1 409	1 389	1 467	1 320	1 126	1 051	893
Pohjois-Pohjanmaa	3 151	3 202	4 028	4 589	4 357	4 097	4 134	4 247	4 002	3 835	4 143	3 623
Pohjois-Savo	1 929	1 956	2 370	2 538	2 618	2 633	2 647	2 744	2 382	2 262	2 288	2 404
Päijät-Häme	942	945	1 114	1 149	1 025	980	949	996	944	1 002	1 052	1 074
Satakunta	660	650	928	877	854	921	921	1 133	913	847	815	796
Varsinais-Suomi	2 198	2 110	2 680	2 911	2 960	3 038	3 175	3 430	3 090	3 090	3 198	3 213
Yhteensä	21 572	22 150	27 595	30 447	29 444	29 022	28 429	29 261	26 904	25 943	25 088	27 484

*Pirkanmaan hyvinvointialueen tiedot puuttuvat maaliskuulta 2024

Tilastossa huomioitavaa

Perusterveydenhuollon yksiköitä, jotka tuottavat erikoissairaanhoidon palveluita, oli toiminnassa sairaanhoitopiirien toimiessa 14 eri yksikössä. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa, on perusterveydenhuollon yksiköiden määrä vähentynyt 10 yksikköön. Toimintoja on yhdistetty hyvinvointialueen toimintaan vuoden 2023 aikana. Näiden yksiköiden hoitoonpääsy tiedot ilmoitetaan hyvinvointialueen tiedoissa.

Lisäksi osa hyvinvointialueista muodostui useammasta sairaanhoitopiiristä sekä perusterveydenhuollon yksiköistä, jotka tuottavat erikoissairaanhoidoa. Nämä kaikki tiedot on yhdistetty hyvinvointialueiden lukuihin. Data ei ole tämän vuoksi vertailukelpoista sairaanhoitopiirien ilmoittamaan dataan. Vuoden 2023 alusta alkoivat uudet vertailukelpoiset tilastosarjat. Hyvinvointialueiden sekä sairaanhoitopiirien mukainen data löytyy erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn sivuilta:

[Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy](#)

Tietokantoja on uudistettu vuoden 2024 alussa. Löydät uudet tiedokannat täältä:

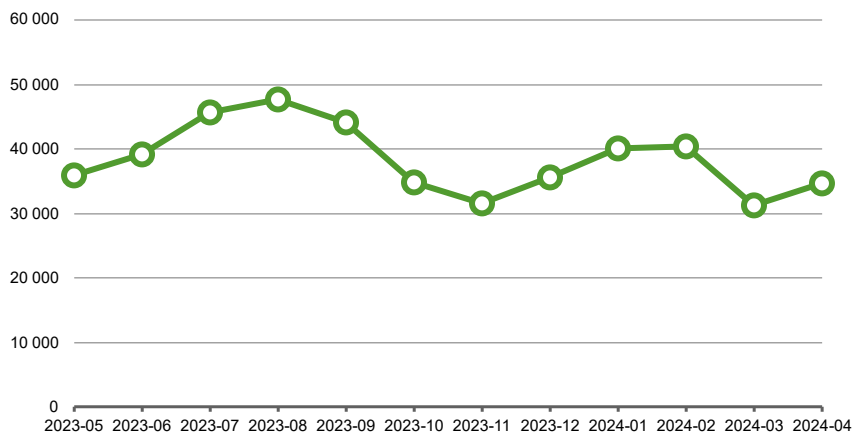
[Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat](#)

[Hoitoa odottavat jonoryhmittäin](#)

[Psykiatrian erikoisalalle hoitoa odottavat alle 23-vuotiaat lapset](#)

Hyvinvointialueilla kolmesta kuuteen kuukautta hoitoonpääsyä odottaneita oli huhtikuun 2024 lopussa liki 35 000. Kolmesta kuuteen kuukautta hoitoa odottaneiden määrä on hiukan laskenut verrattuna joulukuuhun 2023 jolloin odottaneita yli 35 000. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Hoitoa 91–180 vuorokautta odottaneiden määrän kehitys viimeisen 12 kuukauden aikana, hyvinvointialueet yhteensä*

*Pirkanmaan hyvinvointialueen tiedot puuttuvat maaliskuulta 2024

Taulukko 3. Kaikkien hoitoa odottaneiden määrän (lukumäärä) kuukausittainen kehitys vuonna hyvinvointialueittain*

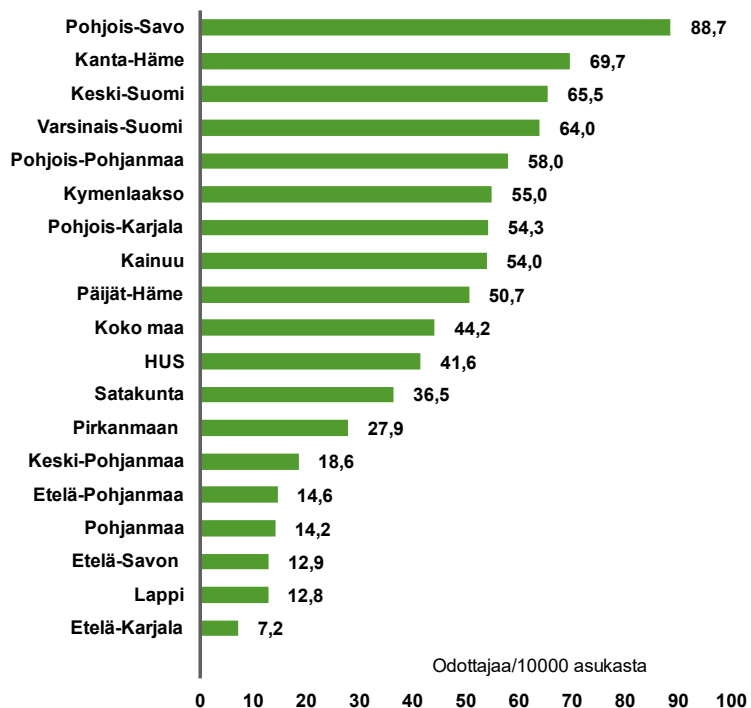
Hyvinvointialue	2023–05	2023–06	2023–07	2023–08	2023–09	2023–10	2023–11	2023–12	2024–01	2024–02	2024–03	2024–04
Etelä-Karjala	1 495	1 676	1 827	1 713	1 564	1 599	1 692	1 766	1 809	1 766	1 765	1 550
Etelä-Pohjanmaa	5 608	6 132	6 535	6 303	6 213	6 217	6 044	5 990	5 847	6 146	6 145	6 145
Etelä-Savo	5 151	5 168	5 618	5 546	5 523	5 523	5 403	5 544	4 790	5 169	5 239	5 287
HUS	36 330	35 805	37 602	37 199	35 978	35 356	34 682	35 158	35 321	34 815	34 442	34 232
Kainuu	3 376	3 334	3 793	3 667	4 399	3 357	4 280	2 617	2 346	2 217	2 365	2 386
Kanta-Häme	8 563	8 656	9 362	8 730	9 147	9 103	8 532	9 016	8 969	9 006	9 219	9 193
Keski-Pohjanmaa	4 610	4 776	4 953	4 868	4 694	4 612	4 548	4 513	4 497	4 511	4 367	4 462
Keski-Suomi	10 056	11 281	11 788	11 261	11 249	11 328	11 201	11 493	10 988	10 890	10 846	10 666
Kymenlaakso	3 647	3 837	3 994	3 945	3 857	3 996	3 027	3 730	5 925	5 869	5 531	3 912
Lappi	4 435	4 598	4 549	4 561	4 525	4 562	4 401	4 285	4 115	4 015	4 044	3 971
Pirkanmaa	19 355	20 514	21 563	21 210	21 288	21 183	20 533	20 409	19 954	19 778	-	16 485
Pohjanmaa	3 430	3 672	3 774	3 670	3 599	3 604	3 503	3 594	3 442	3 453	3 252	3 244
Pohjois-Karjala	4 486	4 517	4 815	4 915	4 910	4 955	5 185	5 323	5 372	5 183	5 242	4 826
Pohjois-Pohjanmaa	14 788	15 524	16 097	16 055	15 654	15 264	14 966	15 291	15 550	15 409	15 412	14 479
Pohjois-Savo	9 211	9 603	10 154	10 018	10 206	10 372	10 208	10 595	8 844	8 662	8 889	8 847
Päijät-Häme	4 939	4 863	5 140	5 084	5 059	5 061	5 112	5 162	5 415	5 369	5 312	5 321
Satakunta	9 741	10 158	10 687	10 103	10 051	10 183	10 071	10 218	10 016	9 703	9 814	9 661
Varsinais-Suomi	17 129	17 951	19 189	18 558	18 421	18 592	18 207	19 195	18 304	18 425	18 436	17 980
Yhteensä	166 350	172 070	181 440	177 410	176 340	174 870	171 600	173 900	171 500	170 390	150 320	162 650

*Pirkanmaan hyvinvointialueen tiedot puuttuvat maaliskuulta 2024

Hoitoa yli 180 vrk odottaneet suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain

Huhtikuun lopussa 2024 koko maassa erikoissairaanhoidon kiireettömässä hoidossa oli yli puoli vuotta hoitoon odottajia keskimäärin 44,2 odottajaa/10 000 asukasta, kun vastaava luku joulukuussa 2023 oli 48,1/ 10 000 asukasta. Hoitoa yli puoli vuotta odottaneiden määrä suhteutettuna alueiden asukaslukuun vaihtelee paljon alueittain. Pohjois-Savon hyvinvointialueella yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 88,7 odottajaa/ 10 000 asukasta. Vastaava suhdeluku oli pienin Etelä-Karjalan hyvinvointialueella ollen 7,2 odottajaa/ 10 000 asukasta. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Yli 180 vuorokautta odottaneiden lukumäärä suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain 30.4.2024

Lähetteet

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn läheteiden määrä esitetään kumulatiivisena lukuna. Lähetetietojen saamisessa hyvinvointialueilta on ollut erilaisia haasteita. Alueiden järjestelmäpäivitysten ja uuden toimitustapaan siirtymisen myötä tietojen poiminnassa on haasteita. Lähetteen kumulatiivista määrää ei voida esittää tässä raportissa koko maan tasolla. Tiedot puuttuvat Pirkanmaan hyvinvointialueelta maalisi- ja huhtikuun 2024 osalta sekä huhtikuun 2024 osalta myös Kymenlaakson hyvinvointialueelta.

Lähetteitä käsiteltiin vuonna 2024 huhtikuun loppuun mennessä lähes 400 000. Käsiteltyjen läheteiden määrä vuonna 2023 huhtikuun lopussa oli yli 470 000. Vuonna 2024 ollaan samassa tasossa läheteiden määrässä, kun huomioidaan Pirkanmaan ja Kymenlaakson puuttuvat tiedot. (Taulukko 4.)

Kiireettömään erikoissairaanhoidon tulleet läheteet tulee käsitellä 21:n vuorokauden kuluessa. Lähetteen käsittelyaikoja seurataan hyvinvointialueittain, ja ne tilastoidaan kolmessa vuorokaudessa käsiteltyihin, 4–21 vuorokaudessa käsiteltyihin ja yli 21 vuorokaudessa käsiteltyihin läheteisiin. Kolmessa vuorokaudessa läheteitä oli käsitelty liki 300 000 kappaletta. Hyvinvointialueilla läheteiden käsittelyajat (yli 21 vrk) ylittivät 1,3 prosentissa läheteistä. (Taulukko 5.)

Taulukko 4. Käsitellyt kiireettömät lähetteet (lukumäärä) hyvinvointialueilla vuonna 2024 ja huhtikuu 2023*

Hyvinvointialue	2024-01	2024-02	2024-03	2024-04	2023-04
Etelä-Karjala	2 937	5 538	8 049	11 036	10 959
Etelä-Pohjanmaa	4 973	9 917	20 502	20 502	17 718
Etelä-Savo	3 752	7 926	11 546	15 582	16 244
HUS	28 863	58 917	89 204	120 130	117 660
Kainuu	2 029	4 063	5 916	7 453	8 843
Kanta-Häme	5 402	10 813	15 806	21 401	20 231
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	2 430	4 852	6 985	9 479	9 963
Keski-Suomi	6 659	12 360	18 029	6 751	23 453
Kymenlaakso	4 444	8 581	12 804	-	14 128
Lappi	3 536	6 997	10 338	13 771	14 000
Pirkanmaa	10 116	21 205	-	-	40 638
Pohjanmaa	4 714	9 287	13 969	18 821	18 670
Pohjois-Karjala	3 449	6 916	10 169	13 586	13 975
Pohjois-Pohjanmaa	8 634	17 850	26 364	35 408	40 224
Pohjois-Savo	6 476	13 121	19 055	26 039	29 885
Päijät-Häme	4 696	9 341	14 053	18 787	18 730
Satakunta	5 843	10 873	16 343	22 172	21 541
Varsinais-Suomi	9 426	18 891	27 137	37 785	37 317
Yhteensä	118 380	237 450	326 270	398 710	474 180

*Tiedot puuttuvat Pirkanmaan osalta maalis- ja huhtikuun osalta, Kymenlaakson tiedot puuttuvat huhtikuun osalta.

Taulukko 5. Kiireettömät lähetteet (lukumäärä) ja niiden käsittelyajat hyvinvointialueilla 1.1.2024-30.04.2024.*

Hyvinvointialue	Lähetteet yhteensä	Lähetteitä käsitelty yhteensä	Lähete käsitelty 3 vrk:ssa	Lähete käsitelty 4-21 vrk:ssa	Lähete käsitelty yli 21 vrk:ssa, lkm.	Lähete käsitelty yli 21 vrk:ssa, %
Etelä-Karjala	10 799	11 036	9 028	1 966	42	0,4
Etelä-Pohjanmaa	20 678	20 502	14 396	5 985	121	0,6
Etelä-Savo	15 650	15 582	12 071	3 380	131	0,8
HUS	124 450	120 130	85 259	32 047	2 827	2,4
Kainuu	7 394	7 453	5 537	1 892	24	0,3
Kanta-Häme	21 097	21 401	18 383	2 881	137	0,6
Keski-Pohjanmaa	9 444	9 479	6 996	2 348	135	1,4
Keski-Suomi	6 722	6 751	5 350	1 358	43	0,6
Kymenlaakso	-	-	-	-	-	-
Lappi	13 806	13 771	11 534	2 186	51	0,4
Pirkanmaa	-	-	-	-	-	-
Pohjanmaa	18 135	18 821	14 304	4 247	270	1,4
Pohjois-Karjala	13 453	13 586	9 966	3 358	262	1,9
Pohjois-Pohjanmaa	34 848	35 408	27 879	7 400	129	0,4
Pohjois-Savo	29 038	26 039	17 532	8 179	328	1,3
Päijät-Häme	18 832	18 787	15 467	3 295	25	0,1
Satakunta	21 986	22 172	16 601	5 225	346	1,6
Varsinais-Suomi	37 413	37 785	29 067	8 410	308	0,8
Yhteensä	403 750	398 710	299 370	94 157	5 179	1,3

*Tiedot puuttuvat Kymenlaakson hyvinvointialueen ja Pirkanmaan hyvinvointialueen osalta.

Hoidon tarpeen arviointi

Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä tutkimuksia, on ne terveydenhuoltolain (2010/1326) mukaan toteutettava kolmen kuukauden kuluessa lähetteen saapumisesta sairaalaan. Esimerkiksi leikkaushoidon tarvetta selvitetään usein erilaisilla tutkimuksilla ja erikoislääkärin arvioinnilla ennen varsinaista hoitopäätöstä.

Huhtikuun lopussa 2024 hoidon tarpeen arviointia odotti yli 82 000 potilasta. Hyvinvointialueiden ilmoittamien tietojen mukaan yli kolme kuukautta hoidon tarpeen arviointia odottaneiden määrät vaihtelivat suuresti. Näistä hoidon tarpeen arviointia odottavista potilaista yli kolme kuukautta odottaneita oli yli 20 000 (25,1 %). (Taulukko 6.)

Hoidon tarpeen arvioinnin toteutumista tulkitaan ja hoidon tarpeen arviointia odottavien tietoja ilmoitetaan eri tavoin eri hyvinvointialueilla. Joillakin alueilla ei ole käytössä vielä hoidon tarpeen arviointia lainkaan, vaan potilaat laitetaan suoraan odottamaan hoitoa, kuten Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Kirjaamisen käytäntöjä ja ohjeistusta hoidon tarpeen arvioinnissa on yhtenäistetty kansallisesti, ja työ jatkuu edelleen. Hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoonpääsyn ohjeita käydään läpi ja päivitetään yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Kirjaamisen käytäntöjen voi tulkita edistyneen, koska hoidon tarpeen arviointia odottaneita yhteensä oli huhtikuussa 2024 liki 3 000 enemmän kuin joulukuussa 2023.

Taulukko 6. Hoidon tarpeen arviointia odottavat 30.4.2024 sekä 31.12.2023 yhteensä

Hyvinvointialue	Yhteensä	1–90 vrk odottaneet	91–180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet	Yli 90 vrk odottaneet	Yli 90 vrk odottaneet %	Yhteensä 31.12.2023
Etelä-Karjala	438	399	38	1	39	8,9	592
Etelä-Pohjanmaa	2 493	2 078	263	152	415	16,6	2 270,0
Etelä-Savo	119	118	0	1	1	0,8	112,0
HUS	31 068	21 841	4 606	4 621	9 227	29,7	32 957,0
Kainuu	1 165	580	300	285	585	50,2	859,0
Kanta-Häme	42	1	4	37	41	97,6	63,0
Keski-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	-
Keski-Suomi	2819	2215	475	129	604	21,4	2439
Kymenlaakso	441	275	150	16	166	37,6	611,0
Lappi	3 790	3 629	117	44	161	4,2	3 866,0
Pirkanmaa	11 648	7 892	2 252	1 504	3 756	32,2	6 015,0
Pohjanmaa	4 191	3 053	512	626	1 138	27,2	4 172,0
Pohjois-Karjala	4 981	3 723	749	509	1 258	25,3	5 500,0
Pohjois-Pohjanmaa	9 779	7 946	1 374	459	1 833	18,7	9 032,0
Pohjois-Savo	5 376	4 405	499	472	971	18,1	6 252,0
Päijät-Häme	158	158	0	0	0	0,0	5,0
Satakunta	1 186	1 067	111	8	119	10,0	1 289,0
Varsinais-Suomi	2 648	2 259	191	198	389	14,7	3 351,0
Yhteensä	82 342	61 639	11 641	9 062	20 703	25,1	79 385

Hoitoa odottavat erikoisaloittain

Huhtikuun 2024 lopussa hoitoa odotti yli 10 000 potilasta vähemmän kuin joulukuussa 2023. Hoitoa odottavien määrä pysyi kuitenkin suurena monella erikoisalalla. Kirurgian erikoisaloilla hoitoa odottavien määrä laski yli 3 000 potilaalla, odottajien määrässä eniten laskua oli ortopedian ja traumatologian erikoisalalla, joillakin kirurgian erikoisaloilla odottavien potilaiden määrä nousi verrattuna joulukuuhun 2023. Myös silmätautien sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisaloilla hoitoa odottajien määrä oli hiukan laskenut verrattuna joulukuuhun 2023. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Hoitoa odottaneiden (lukumäärä) määrän kehitys erikoisaloittain vuonna 2024 ja joulukuu 2023

Erikoisala	2024-01	2024-02	2024-03	2024-04	2023-12
Sisätaudit	12 076	11 887	9 790	10 085	13 040
Anestesiologia	358	337	353	339	331
Kirurgia	74 036	73 453	64 564	71 060	74 636
20 Kirurgia	1 507	1 418	1 453	1 455	1 606
20G Gastroenterologinen kirurgia	16 715	16 775	15 721	16 238	16 363
20J Käsikirurgia	6 082	6 150	6 213	6 805	5 845
20L Lastenkirurgia	1 578	1 508	1 259	1 335	1 576
20O Ortopedia ja traumatologia	30 700	30 654	25 094	27 907	31 402
20P Plastiikkakirurgia	5 508	5 286	5 025	5 264	5 590
20R Sydän- ja rintaelinkirurgia	842	849	780	867	861
20U Urologia	6 148	6 057	5 104	6 565	6 378
20V Verisuonikirurgia	3 211	3 121	2 656	2 881	3 262
20Y Yleiskirurgia	1 745	1 635	1 259	1 743	1 753
Neurokirurgia	3 230	3 166	2 697	2 981	3 323
Naistentaudit ja synnytykset	8 153	8 102	7 399	7 235	8 114
Lastentaudit	2 044	2 111	1 809	1 887	2 088
Silmätaudit	28 655	28 341	26 926	29 206	28 798
Korva-nenä- ja kurkkutaudit	19 204	19 421	16 891	18 503	19 140
Foniatria	335	310	309	372	384
Hammas- suu- ja leukasairaudet	3 107	3 258	3 193	2 937	3 142
Iho- ja sukupuolitaudit	3 667	3 605	2 972	2 766	3 935
Syöpätaudit ja sädehoito	596	597	640	529	613
Psykiatria	4 196	4 121	2 893	3 465	3 751
Nuorisopsykiatria	613	643	531	524	723
Lastenpsykiatria	378	395	297	291	608
Neurologia	2 326	2 378	1 874	2 322	2 381
Lasten neurologia	553	552	442	517	551
Keuhkosairaudet	4 600	4 423	3 810	3 910	4 889
Liikuntalääketiede	11	11	11	12	16
Perinnöllisyyslääketiede	1 419	1 306	1 011	1 640	1 420
Fysiatria	1 292	1 280	1 259	1 425	1 262
Geriatría	362	377	347	286	334
Yleislääketiede	256	262	277	297	362
Yhteensä	171 500	170 390	150 320	162 650	173 900

Lasten ja nuorten psykiatriaan yli 90 vrk odottavien määrä laskenut

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden hoitoonpääsyn enimmäisajat on määritelty terveydenhuoltolain 53§:n mukaan. Tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä alle 23-vuotiaille hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioiden kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita (alle 23-vuotiaat) odottaneita oli yhteensä huhtikuun 2024 lopussa yli 1 700. Verrattuna joulukuuhun 2023 oli odottajien määrä vähentynyt liki 400 odottajalla. (Taulukko 8.)

Yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneiden lasten ja nuorten (alle 23-vuotiaat) määrä oli huhtikuussa 2024 424 odottajaa. Hoitoon pääsyä odottavien määrä on laskenut liki 200 odottajalla verrattuna joulukuuhun 2023. Verrattuna toukokuuhun 2023 oli yli kolme kuukautta odottaneita huhtikuussa 2024 liki 300 vähemmän. Tilastoissa on huomioitavaa, että alle 23-vuotiaita hoidetaan osittain myös aikuispsykiatrian puolella. (Taulukko 9.)

Taulukko 8. Alle 23-vuotiaiden lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluja (psykiatrian erikoisaloille) hoitoa odottavat yhteensä viimeisen 12 kuukauden ajan.

	2023–05	2023–06	2023–07	2023–08	2023–09	2023–10	2023–11	2023–12	2024–01	2024–02	2024–03	2024–04
Yhteensä												
70 Psykiatria	811	700	793	849	857	866	823	792	804	810	514	592
74 Nuorisopsykiatria	536	548	506	432	424	433	470	588	536	573	489	469
75 Lastenpsykiatria	536	548	506	432	424	433	470	588	536	573	489	469
Psykiatrian erikoisalat yht.	2 026	1 803	1 869	1 813	1 825	1 858	1 937	2 104	1 993	2 122	1 648	1 716

Taulukko 9. Alle 23-vuotiaiden lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluja (psykiatrian erikoisaloille) yli 90 vuorokautta hoitoa odottaneiden määrän kehitys viimeisen 12 kuukauden ajan

	2023–05	2023–06	2023–07	2023–08	2023–09	2023–10	2023–11	2023–12	2024–01	2024–02	2024–03	2024–04
Yli 90 vrk odottaneet												
70 Psykiatria	478	362	365	444	403	511	455	446	447	438	221	253
74 Nuorisopsykiatria	136	77	148	182	141	65	48	71	86	81	85	77
75 Lastenpsykiatria	94	93	128	163	160	108	94	96	92	109	118	90
Psykiatrian erikoisalat yht.	708	532	641	789	704	684	597	613	625	628	424	420

Jonoryhmissä huomioitavaa

Lisätietoa jonoryhmistä ja erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn määrittelyistä ja tiedonkeruusta:

[Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seuranta](#)

[THL-toimenpideluokitus](#)

[Terveydenhuoltolaki, hoitoonpääsy](#)

Hoitoa odottavat jonoryhmittäin

Seurantaan valittujen jonoryhmät kuvaavat yleisimpiä leikkausryhmiä ja yleisimpiä konservatiivisten hoitojen jonoryhmiä. Jonoryhmiä on yhteensä 27 kappaletta, joita seurataan. Jokaiseen jonoryhmään on määritelty toimenpidekoodi, jotka kuuluvat tähän ryhmään. Toimenpidekoodit perustuvat THL-Toimenpideluokitukseen.

Jonoryhmissä eniten yli puoli vuotta odottaneita oli rintarauhasen pienennys- tai muovausleikkaukseen (39,1 %) ja kaula- ja selkärangan luudutusleikkaukseen (34,5 %). Eniten hoitoa odottaneita oli kaihi-leikkaukseen 13 024 ja lonkan- tai polven tekonivelleikkaukseen 13 905. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Hoitoa odottaneet (lukumäärä) jonoryhmien mukaisesti 30.4.2024.

Jonoryhmä	Yhteensä	1–90 vrk odottaneet	91–180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet %
Rytmihäiriöiden hoito	550	491	47	12	2,2
Sepelvaltimoiden kuvaus	1 326	1 191	104	31	2,3
Kitarisaleikkaus tai tärykalvon putkitus	645	520	110	15	2,3
Ruokatorven, mahalaukun, suoliston täyhystys	751	634	93	24	3,2
Naisen virtsankarkailuleikkaus	183	123	52	8	4,4
Sepelvaltimoiden pallo-laajennus tai stentti	60	52	5	3	5,0
Hampaiden poistoleikkaus	917	641	213	63	6,9
Nenän sivuonteloiden leikkaus	1 002	646	284	72	7,2
Sepelvaltimoiden ohitusleikkaus	64	43	15	6	9,4
Kaihileikkaus	13 024	7 607	4 111	1 306	10,0
Suonikohjujen hoito	1 212	726	351	135	11,1
Gynekologinen laskeumaleikkaus	1 421	806	452	163	11,5
Kohdunpoisto	866	511	250	105	12,1
Rannekanava-ahtauman leikkaus	1 504	945	371	188	12,5
Kilpirauhasleikkaus	562	329	149	84	14,9
Olkapään täyhystys tai leikkaus	898	487	225	186	20,7
Yhteensä kaikki jonoryhmät	56 360	28 655	15 329	12 378	22,0
Polvinivelen täyhystys tai leikkaus	828	413	230	185	22,3
Isovarpaan tyvinivelen ongelmien leikkaus	1 669	773	508	388	23,2
Eturauhasen liikakasvun toimenpide	1 196	595	311	290	24,2
Käden pehmytkudosleikkaus	1 094	508	318	268	24,5
Sappileikkaus	2 104	984	517	603	28,7
Ranne, käsinivelen muovaus/luudutusleik.	943	368	292	283	30,0
Nivus-, napa- tai arpityräleikkaus	6 318	2 538	1 746	2 035	32,2
Peräpukamaleikkaus	577	248	135	194	33,6
Polven tai lonkan tekonivelleikkaus	13 905	5 428	3 760	4 718	33,9
Kaula- tai selkärangan luudutusleikkaus	1 277	520	316	441	34,5
Rintarauhasen pienenys- tai muovausleikkaus	1 464	528	364	572	39,1

Kaihileikkaukseen odottavia yli 13 000

Kaihileikkausta odottavia potilaita oli yhteensä 13 024 huhtikuussa 2024. Yli kolme kuukautta odottaneita oli 41,6 prosenttia, joista yli puoli vuotta odottaneita oli 10,0 prosenttia. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä oli laskenut huhtikuussa 2024 liki 300 odottajalla verrattuna joulukuun lopun 2023 tilanteeseen. Yli puoli vuotta odottaneita oli eniten Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella (33,8 %) ja Kainuussa (29,5 %) kaikista odottaneista. Etelä-Karjalan, Lapin, Keski-Pohjanmaan ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueilla kaikki odottajat pystyttiin hoitamaan alle puolessa vuodessa. (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Kaihileikkaukseen odottaneet (lukumäärä) hyvinvointialueittain 30.4.2024 sekä yli 180 vuorokautta odottaneet 31.12.2023

Hyvinvointialue	Yhteensä	1–90 vrk odottaneet	91–180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet %	Yli 90 vrk odottaneet	Yli 90 vrk odottaneet %	Yli 180 vrk odottaneet 31.12.2023
Etelä-Karjala	370	302	68	0	0,0	68	18,4	1
Etelä-Pohjanmaa	796	490	293	13	1,6	306	38,4	0
Etelä-Savo	748	500	247	1	0,1	248	33,2	19
HUS	1 864	1 328	462	74	4,0	536	28,8	71
Kainuu	356	134	117	105	29,5	222	62,4	111
Kanta-Häme	667	361	187	119	17,8	306	45,9	89
Keski-Pohjanmaa	324	201	123	0	0,0	123	38,0	2
Keski-Suomi	1 008	454	370	184	18,3	554	55,0	108
Kymenlaakso	438	171	187	80	18,3	267	61,0	2
Lappi	389	373	16	0	0,0	16	4,1	1
Pirkanmaa	1 331	1 001	329	1	0,1	330	24,8	3
Pohjanmaa	334	141	130	63	18,9	193	57,8	11
Pohjois-Karjala	1 055	405	293	357	33,8	650	61,6	565
Pohjois-Pohjanmaa	216	127	76	13	6,0	89	41,2	26
Pohjois-Savo	1 054	552	328	174	16,5	502	47,6	266
Päijät-Häme	747	487	260	0	0,0	260	34,8	0
Satakunta	1 124	465	619	40	3,6	659	58,6	220
Varsinais-Suomi	203	115	6	82	40,4	88	43,3	89
Yhteensä	13 024	7 607	4 111	1 306	10,0	5 417	41,6	1584

Polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottavien määrä liki 14 000

Polven tai lonkan tekonivelleikkausta odottavien kokonaismäärä on laskenut yli 1 000 potilaalla joulukuusta 2023. Huhtikuun lopussa odottajia oli liki 14 000 potilasta, joista yli puolet (61,0 %) oli odottanut pääsyä leikkaukseen yli kolme kuukautta. Yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 33,9 prosenttia. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä on laskenut liki 700 potilaalla samalla ajanjaksolla. Eniten yli puoli vuotta odottaneita oli Pohjois-Savon hyvinvointialueella (58,7 %), Pirkanmaan (55,3 %) ja Etelä-Karjalan (51 %) hyvinvointialueilla kaikista odottajista. Vähiten yli puoli vuotta odottaneita oli Etelä-Savon (2,6 %) ja Pohjois-Karjalan (2,8 %) hyvinvointialueilla kaikista odottajista. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Polven tai lonkan tekonivelleikkausta odottaneet (lukumäärä) hyvinvointialueittain 30.4.2023 sekä yli 180 vrk odottaneet 31.12.2023

Hyvinvointialue	Yhteensä	1–90 vrk odottaneet	91–180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet %	Yli 90 vrk odottaneet	Yli 90 vrk odottaneet %	Yli 180 vrk odottaneet 31.12.2023
Etelä-Karjala	255	63	62	130	51,0	75	75,3	216
Etelä-Pohjanmaa	394	213	132	49	12,4	46	45,9	72
Etelä-Savo	349	216	124	9	2,6	38	38,1	13
HUS	3 525	1 001	920	1 604	45,5	72	71,6	1 548
Kainuu	186	87	52	47	25,3	53	53,2	60
Kanta-Häme	347	229	89	29	8,4	34	34,0	11
Keski-Pohjanmaa	134	107	22	5	3,7	20	20,1	25
Keski-Suomi	556	254	195	107	19,2	54	54,3	141
Kymenlaakso	55	12	18	25	45,5	78	78,2	14
Lappi	407	234	160	13	3,2	43	42,5	95
Päijät-Häme	1 504	1 104	341	60	4,0	27	26,7	158
Pohjois-Karjala	176	122	49	5	2,8	31	30,7	55
Pohjois-Pohjanmaa	355	104	206	45	12,7	71	70,7	990
Pirkanmaa	1 673	409	338	926	55,3	76	75,6	284
Pohjois-Savo	1 277	272	256	749	58,7	79	78,7	828
Satakunta	595	187	210	198	33,3	69	68,6	281
Pohjanmaa	759	310	225	224	29,5	59	59,2	20
Varsinais-Suomi	1 358	504	361	493	36,3	63	62,9	597
Yhteensä	13 905	5 428	3 760	4 718	33,9	61	61,0	5408

Käsitteet ja määritelmät

Kiireetön hoito: tarkoittaa lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettua hoitoa ja neuvontaa, joka on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Erikoissairaanhoidossa hoito tulee kuitenkin antaa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu ja lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa. (Terveydenhuoltolaki 2010/1326 § 51 c, 52, 53.)

Hoitoa odottavat: lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö on hoidon tarpeen perusteella päättänyt ottaa potilaan hoitoon ja potilas on asetettu sairaalasta johtuvista syistä (resurssit) hoitojonoon tai hänelle on varattu aika polikliiniseen hoitoon. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä lääketieteellisistä syistä tiettyyn ajankohtaan esim. vuoden päähän sovittuja hoidon antamispäiviä. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä myöskään toistuvaa hoitoa tai sairauden seuranta tietyin määräajoin.

Pitkään hoitoa odottaneet: tarkoittaa tässä tilastoraportissa yli puoli vuotta hoitoa odottaneita.

Hoitojonoon asettamispäivä: on se päivä, jolloin potilas asetetaan jonoon odottamaan vuodeosasto-, päiväkirurgista tai polikliinista hoitoa.

Hoidon odotusaika: on hoitojonoon asettamispäivän tai käynnin varauspäivän ja hoitoon odottamisen välinen aika.

Odotusajan mediaani: on suuruusjärjestyksessä asetettujen havaintojen keskimääräinen arvo.

Hoidon tarpeen arviointia odottavat: Potilas odottaa hoidon tarpeen arviointia. Hoidon tarpeen arvioinnissa selvitetään yhteydenoton syy, sairauden oireet ja niiden vaikeusaste sekä kiireellisyys yhteydenottajan kertomien esitietojen tai lähetteen perusteella. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia tai lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön arviointia, asetetaan potilas hoitojonoon odottamaan hoidon tarpeen arviointia. Terveydenhuoltolain mukaan (52 §) arviointi ja siihen liittyvät tarvittavat tutkimukset on toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa arviointi ja tarvittavat tutkimukset on toteutettava kuuden viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön (Terveydenhuoltolaki 2010/1326 § 53).

Hoidon tarpeen arvioinnin tuloksena voi olla jokin seuraavista:

1. Potilas ei tarvitse erikoissairaanhoitoa. Lähettävälle taholle annetaan palaute, tarvittaessa hoito-ohjein.
2. Potilas asetetaan hoitojonoon odottamaan hoitoa, hoitopäätös tehty (jonottamisen syy sairaalan resurssit).
3. Potilaille varataan aika lisäselvityksiä tai lisätutkimuksia varten, jos sairaudesta tai diagnoosista johtuen kaikkia tarvittavia tutkimuksia ei ole mahdollista tehdä lakisääteissä kuuden viikon/kolmen kuukauden enimmäisajassa.
4. Potilas ei tarvitse nyt hoitoa, mutta hänen tilaansa seurataan, esim. vuoden välein (jonottamisen syy toistuva hoito tai seuranta).

Hoidon tarpeen arvioinnin odotusaika: tarkoittaa lähetteen saapumispäivän ja hoidon tarpeen arvioinnin odottamisen välistä aikaa.

Lähete: on määrämuotoinen asiakirja, jolla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottaja esittää asiakasta koskevan palvelupyynnön toiselle palveluntuottajalle. Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytiedoissa ei ole mukana päivystyslähetteitä eikä konsultaatiolähetteitä.

Lähetteen käsittelypäivä: on se päivä, jolloin lääkäri ottaa kantaa lähetteeseen ja tekee suunnitelman jatkotoimista.

Käsitelty lähete: on lähete, johon lääkäri on ottanut kantaa ja jonka perusteella hän on tehnyt suunnitelman jatkotoimista.

Taulukoissa käytetyt symbolit

– tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

---

www.thl.fi/tilastot/hoitoonpaasy/esh

Tämän julkaisun viite:

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL). Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy 30.4.2024. Tilastoraportti 34//2024. Suomen virallinen tilasto (SVT).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laatuseloste (SVT)

Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa

Tilastojen relevanssi

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn raportointi sisältää tiedot hyvinvointialueiden erikoissairaanhoidon tarjoavien yksiköiden hoitoonpääsyn toteutumisesta. Tietojen raportoinnin perusta on terveydenhuoltolain 2010/1326 § 51 c, 52, 53. Hoitoonpääsyn toteutumisesta valvovina viranomaisina toimivat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirastot (AVI). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tuottaa valvontaa varten tarvittavat tiedot Valviralle ja aluehallintovirastoille.

Tilastoraportti julkaistaan kolme kertaa vuodessa (30.4., 31.8. ja 31.12. ajankohdista). Vuodesta 2021 lähtien erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tiedot on kerätty ja julkaistu kuukausittain tietokantaraporteilla, vuoden jokaisen kuukauden viimeisen päivän tilanteesta.

Tiedot kerätään hyvinvointialueilta yksiköistä, joissa on erikoissairaanhoidon toimintaa. Hoitoonpääsyn tiedot raportoidaan sähköisinä peruseräraportteina tiivistetyssä muodossa sekä laajemmin useassa eri tietokantaraportissa: Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat, Hoitoa odottavat ja odotusajat jonoryhmittäin, psykiatrista hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat lapset ja nuoret sekä lähetteet.

[Hoitoonpääsyn tietokantaraportit](#)

Tiedot esitetään absoluuttisina lukuina, prosentteina, mediaanina ja väestöön suhteutettuna.

Tiedot on tarkoitettu ensisijaisesti hoitoonpääsyä valvovalle viranomaiselle, terveyspalveluiden tuottajille, päätöksentekijöille ja tiedotusvälineille.

Menetelmäkuvaus

Hoitoonpääsy tiedot kerätään hyvinvointialueilta (pois lukien Ahvenanmaa). HUS ilmoittaa kaikkien Uudenmaan alueen hyvinvointialueiden tiedot erikoissairaanhoidon hoitoonpääsystä. Tiedonkeruussa mukana olevat organisaatiot poimivat tiedot potilastietojärjestelmänsä ja ilmoittavat ne summattasolla THL:lle. Tilastoraportti tilanteesta 31.12.2022 oli viimeinen kerta, kun tiedot kerättiin sairaanhoitopiireittäin.

Tiedot kerätään tällä hetkellä agrettaattitasolla. Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsystä ollaan siirtymässä henkilötason tiedontoimittamiseen 1.1.2026 mennessä.

Tilastoraportti julkaistaan kolme kertaa vuodessa ja sen tiedot perustuvat hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottaneiden 30.4., 31.8. ja 31.12. tilanteisiin. Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottaneiden tiedot julkaistaan tilastoraportin lisäksi kerran kuukaudessa Hoitoonpääsyn tietokantaraportissa. Jonoryhmäkohtaista tietoa kerätään myös toteutuneista hoidoista kumulatiivisesti vuoden alun ja poikkileikkauspäivän välisestä ajankohdasta. Kumulatiiviset tiedot kerätään myös lähetteen käsittelyajoista.

Kaikkien hyvinvointialueiden erikoissairaanhoidon tarjoavista yksiköistä kerätään samat tiedot käyttäen Hilmo – Terveydenhuollon erikoisalajiluokituspohjaista erikoisalajaottelea sekä hoitoa odottavien kohdalla myös jonoryhmäkohtaista jaottelea. Tiedot toimitetaan THL:lle joko Excel- tai CSV-muodossa.

Hyvinvointialueiden yksiköt, jotka tarjoavat erikoissairaanhoidon toimittavat tiedot potilastietojärjestelmänsä. Tietojen toimittamisessa THL:ään noudatetaan erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seurannan ohjeistusta 2021. [Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seuranta: Määrittely ja ohjeistus 2021](#)

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kohdalla kerätään tiedot alle 23-vuotiailta. Osa alle 23-vuotiaista hoidetaan aikuispsykiatrian puolella. Hoitoa odottavien sekä hoidon tarpeen arviointia odottavien odotusaikatiedoissa käytetään terveydenhuoltolain edellyttämiä aikarajoja.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot poimitaan hyvinvointialueiden potilastietojärjestelmistä. Tietojen oikeellisuus riippuu tiedonantajista. Tarvittaessa hoitoonpääsy tietojen oikeellisuutta ja laatua tarkastellaan yhdessä hyvinvointialueiden sekä tietojärjestelmätoimittajien kanssa. Lisäksi tietoja tarkastellaan tarvittaessa myös valvontaviranomaisen kanssa. Kaikkien hyvinvointialueiden luvuissa saattaa olla lukuihin vaikuttaneita kirjaamisvirheitä.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tämä 30.4.2024 tilanteesta oleva raportti on neljäs hyvinvointialueittain tehty raportti. Kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tiedot on päivitetty THL:n verkkosivuilla [Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa](#) vuodesta 2021 lähtien kerran kuukaudessa. Tilastoraportti laaditaan 30.4., 31.8. ja 31.12. tilanteista.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tietoja on kerätty vuodesta 2005 lähtien, jolloin kiireettömään hoitoon pääsyn säännökset astuivat voimaan. Nykymuotoinen tiedonkeruu aloitettiin sairaanhoitopiireissä marraskuussa 2007, jolloin kysyttiin lokakuun 2007 lopun tilanteesta. Perusterveydenhuollon erikoissairaanhoidoitsijakäytöt ovat tulleet vähitellen mukaan tiedonkeruuseen vuodesta 2008 lähtien.

Vuodesta 2013 alkaen on tietoja kerätty samojen ohjeiden mukaisesti ja ovat näin vertailukelpoisia keskenään vuoteen 2023 asti, jolloin aloitti hyvinvointialueet. Ohjeita on päivitetty vuonna 2021 pienin osin muun muassa on lisätty uusia erikoisaloja.

Vuodesta 2023 alkaen on tiedot kerätty hyvinvointialueittain. Yhden hyvinvointialueen alle siirtyi joissain alueella useampi sairaanhoitopiiri tai perusterveydenhuollon yksikkö, joka tuottaa erikoissairaanhoidon palveluja. Hyvinvointialueittain kerätyt tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia ennen 1.1.2023 kerättyihin tietoihin. 1.1.2023 alkaen alkaa uusi vertailukelpoinen aikasarja. Poikkeuksen muodostaa lähetetiedot, tiedot kerätään kumulatiivisena lukuna aina vuoden alusta.

Hyvinvointialueiden hoitoonpääsy tiedot koostuvat alueilla toimivien erikoissairaanhoidon sairaaloiden sekä erikoissairaanhoidon tuottavien perusterveydenhuollon yksiköistä. Järjestelmämuutokset ja versiovaihdokset sekä tietosisällön muutokset ovat aiheuttaneet tiedon laadun väliaikaista heikkenemistä aika ajoin ja tietojen puuttumista joltakin aikaväliltä. Perusterveydenhuollon erikoissairaanhoidon yksiköiden kohdalla tilanne vaihtelee, koska yksiköitä on poistunut tiedonkeruusta ja nämä yksiköt ovat siirtyneet hyvinvointialueiden alle.

Jonottamisen syylookitusten määrittelyä tarkennettiin vuonna 2021 mm tapauksissa, joissa potilas ei lääketieteellisistä tai muista perustelluista syistä ole voinut ottaa tarjottua hoitoa vastaan. Määrittelymuutoksilla voi olla vaikutusta kerättäviin tietoihin.

Hoidon tarpeen arviointia koskevat tiedot ovat osittain puutteelliset, koska kaikki tietojärjestelmät ja poimintaohjelmat eivät sisällä jonottamisen syykoodia: hoidon tarpeen arviointi. Kirjaamisessa on myös ongelmia, koska hoidon tarpeen arviointia tulkitaan eri tavalla eri sairaaloissa eikä se käsitteenä ole yksiselitteinen. Edellä mainituista syistä tiedot hoidon tarpeen arvioinnin osalta eivät ole vertailukelpoisia.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot sisältävät hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavien määräästä tietoja hyvinvointialueiden tuottamiin palveluihin. Hyvinvointialueet tuottavat tiedot THL:n ohjeistuksen mukaisesti. Tietojärjestelmillä ja osittain erilaisilla tulkinnoilla esim. hoitoon pääsyn arvioinnista on vaikutusta tietojen yhtenäisyyteen.

30.4.2024 tilannetta koskevat erityiskysymykset

Hyvinvointialueet

Tässä raportissa käsitellään alueita hyvinvointialueittain. HUS toimittaa Uudenmaan hyvinvointialueiden kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot lukuun

ottamatta Helsinkiä. Helsingillä on ollut pitkään teknisiä haasteita tietojen toimittamisessa, ja Helsingin tiedot puuttuvat kokonaan toukokuusta 2021. Edelleen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Raahen seudun terveyskeskuksen tiedot puuttuvat Pohjois-Pohjanmaan luvuista vuodesta 2023, teknisten haasteiden vuoksi. Teknisiä haasteita on ollut myös Pirkanmaan hyvinvointialueella, ja heiltä puuttuvat maaliskuun tiedot kokonaan sekä lähete tiedot huhtikuulta. Kymenlaakson hyvinvointialueelta puuttuvat myös lähetetiedot huhtikuulta, johtuen uuden tiedontoimitustavan poimintahaasteista. Kun tiedot saadaan, ne päivitetään tietokantaraportteihin ja seuraavan tilaston aikasarjat korjataan kaikkien näiden osalta.

Erilaiset haasteet tiedon toimittamisessa ja tuottamisessa ovat jatkuneet vuoden 2024 aikana. Haasteet liittyvät hyvinvointialueiden toiminnan aloittamiseen ja eri järjestelmien päivittämiseen ja integroitumiseen. Erikoissairaanhoidon palveluita tuottavien perusterveydenhuollon yksiköiden määrä on vähentynyt vuosien 2023–2024 aikana. Yksiköt ovat vähentyneet ja niiden toiminnot on siirretty osaksi hyvinvointialueen toimintaa. Niissä perusterveydenhuollon yksiköissä, joissa toimintaa vielä on, on se vähentynyt ja tiedot ilmoitetaan osana hyvinvointialueen tietoja. tuottavat erikoissairaanhoidon palveluita on näiden toiminta vähentynyt ja hoitoonpääsy tiedot tulevat hyvinvointialueen tiedoissa yhdistettynä muihin yksiköihin. Tällä hetkellä perusterveydenhuollon yksiköt, jotka tuottavat erikoissairaanhoidon palveluita hoitoonpääsyn tietoja toimittavat: Forssan seudun terveyskeskus, Jämsän terveyskeskus, Kuopion terveyskeskus, Kuusamon terveyskeskus, Oulun terveyskeskus, Pietarsaaren sote, Raahen seudun terveyskeskus (teknisten ongelmien takia tietoa ei ole saatu), Turun terveyskeskus, Varkauden terveyskeskus ja Helsingin terveyskeskus (teknisten ongelmien takia ja tietoa ei ole saatu), näiden yksiköiden tiedot ovat mukana hyvinvointialueen tiedoissa.

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tietojen ilmoittamisessa ollaan ottamassa käyttöön uutta tiedontoimitustapaa THL:n TTP:tä. THL Tiedontoimituspalvelu (TTP) on REST API -pohjainen palvelu, jota käyttäen voidaan toimittaa eri sisältöisiä aineistoja THL:lle. Palvelu on toimitettavan aineiston tietosisällön näkökulmasta geneerinen, mutta aineiston rakenteellinen laatu varmistetaan aineistokohtaisilla skeemoilla. Tiedontoimituspalvelussa käytetään varmenteita sekä käyttäjän tunnistamisessa ja yhteyden salaamisessa, että lähetettävän aineiston salaamisessa ja allekirjoittamisessa. TTP:n tekninen ohjeistus kuvailee palvelun käyttöä teknisestä näkökulmasta. THL:n antaman hallintopäätöksen mukaisesti hyvinvointialueiden on otettava se käyttöön 1.1.2026 mennessä. Siihen asti tiedot voidaan toimittaa THL:lle nyt käytössä olevilla tiedontoimitustavoilla. Tällä hetkellä yksi hyvinvointialue lähettää jo tiedot tällä TTP:llä. Vuosien 2024–2025 aikana hoitoonpääsy tietoja tulee kertymään kahdessa eri muodossa. Vanha tiedontoimitustapa on ollut agretaatti-tason tietoa ja uusi tiedonkeruumenetelmä tulee koostumaan henkilötason tiedosta. Tämä aiheuttaa sen, että luotettava raportointi joidenkin mittareiden (esim. mediaaniodotuspäivät) ei tule olemaan mahdollista siirtymäkauden aikana. Mediaaniodotuspäivät pystytään raportoimaan, kun kaikki alueet ovat siirtyneet uuteen tiedontoimitustapaan.

[THL Tiedontoimituspalvelu - Tekninen ohjeistus](#)

[Tiedon toimitus lähdejärjestelmästä THL:lle](#)

[THL Tiedontoimituspalvelu Asiakassovellus](#)